

El bienni Maragall

- L'autor fa, en l'Any Maragall, una glossa de la figura del poeta català que tant va fer per la consciència civil.

NARCÍS COMADIRA

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 7.03.10

Aquesta setmana ha començat oficialment això que en diuen l'Any Maragall i que, de fet, hauria de ser el bienni Maragall, perquè Joan Maragall va néixer l'octubre de 1860, i, per tant, aquest any celebrem el 150è aniversari del naixement, i va morir el desembre del 1911, i, per tant, l'any vinent commemorarem el centenari de la seva mort.

Joan Maragall va ser un home molt important per aquest país, tant des del punt de vista de la poesia com del de la consciència civil. Va ser ell qui va canalitzar l'herència immensa de Verdaguer cap a la universalitat i la modernitat i així va ser possible la síntesi gloriosa de Carner entre forma i contingut. La seva estètica va ser encara del tot romàntica, malgrat la seva devoció per Goethe i, darrerament, pels clàssics. Aquest amor pels clàssics al final de la seva vida no s'ha de confondre, però, amb cap mena de noucentisme precoç. Els clàssics els va entendre a la manera romàntica alemanya. En una carta a Pijoan, parlant de les Elegies Romanes de Goethe, diu: «És cert, és cert: allò és fred, i per lo fred cruel, i a més convencional. Sia lo que sia la bellesa de la forma, nosaltres no podem admetre la distinció: la poesia és per nosaltres fonda emoció estètica de la vida florint en verb; i allí no hi ha emoció. Molt he admirat i admiro encara a Goethe; però cada dia sento més la tara racionalista de tota la seva obra, y de quina manera exterior ell i els seus companys del segle XVIII tractaven el seu art».

Maragall volia una poesia viva, una paraula viva. I va tenir sort de morir el 1911, just quan Pompeu Fabra estava a punt d'imposar la «tara racionalista» a la seva estimada paraula viva. I Carner ja estava fent poesia «d'una manera exterior», poesia amb l'emoció controlada i continguda. El cas és que la llengua de Maragall i la seva poesia comença i acaba en ell, no és transmissible. I justament Fabra i els noucentistes sabien que calia una norma, perquè, sense norma no hi ha tradició.

Maragall, però, era un poeta. Veia el món a través de la poesia i sabia concebre un poema a partir d'aquesta mirada. I aquesta seva veritat poètica ens ha deixat versos a vegades rutilants, memorables. Ell creia, com Novalis, que: «La poesia és la realitat absoluta. Aquest és el germen de la meua filosofia. Quan més poètic, més ver». De fet, em sembla que ni Verdaguer ni Carner s'haurien afegit mai a una proposta així. Maragall, per mi, és, doncs, una illa feliç en la poesia catalana, però irrepètible. El que ell creia, només servia per a ell. Li va donar uns excel·lents resultats, a vegades amb esclats prodigiosos, ja ho he dit, altres vegades amb caigudes notables.

Les seves idees polítiques eren també peculiars. D'una banda, era catalanista, d'una altra, era iberista. I això per les mateixes raons que era partidari de la paraula viva, partidari d'allò que ell creia natural. El fonament del seu iberisme era, diguem-ho així, geogràfic. Si existia la península ibèrica com a fet natural, calia que la vida política dels pobles d'aquesta península anés lligada a aquesta realitat física. Portugal i Catalunya, amb les seves peculiaritats, eren problemes mal resolts o no resolts en aquesta unitat peninsular ibèrica que ell defensava. I volia un Estat fort. Però sobretot creia que el que faltava era amor.

Quan tingué lloc el que ell en va dir la «bullanga de la Setmana Tràgica», dos anys i mig abans de la seva mort, va reaccionar com ningú davant d'aquells fets. Els addictes a la «tara racionalista» van amagar el cap i van oblidar. Ell no. Va escriure unes pàgines inoblidables en què fa una diagnosi despietada de la burgesia catalana: «No em vinguéssiu amb allò de que els qui fan el mal són forasters... som nosaltres... el nostre mal és la impotència: una impotència social superior —diguem-ho aixís— a la dels altres pobles semblants nostres; i que es manifesta a Barcelona més, com més gran població s'ha anat fent». O bé: «¿El cor no vos diu res, ara, mentres estan afusellant gent a Montjuïc, solament perquè en ella es manifestà amb més claredat aquest mal que és el de tots nosaltres? ¿Com vos podeu estar a casa vostra, i asseure-us a la taula voltats de fills i posar-vos al llit amb la muller, i atendre els vostres negocis, i que aquesta visió no se us posi al davant? ¿Això no us despertarà a l'amor?»

Em fa por que aquest bienni Maragall passi desaprofitat, com acostumen a passar aquestes coses. Serà un símptoma més de la nostra «impotència social superior», que, si bé moltes de les idees de Maragall segurament ja no serveixen, la seva diagnosi és ben vàlida.

Ara que encara n'és temps, vull recordar aquells versos seus dedicats als ametllers florits: «Avui semblaven valents / i semblava que cantaven / afrontant a tots els vents / i a les neus que els vents portaven. / Sota les neus imminents / cantaven de l'alegria / d'haver florit innocents / abans de l'hora i del dia: / des del fons dels jorns vinents, / plorant, la Primavera els beneïa».